

közreműködött. Az eredmények és a negatívumok vázlatos értékelését azonban nem lehet lezárni annak rögzítése nélkül, hogy az előttünk álló időszakban, a már célul kitűzött fő irányok mellett

- a kooperáció közgazdasági és jogi formáinak meghatározásán kívül súlyponti feladatot kell képezzen a *gyümölcsöző együttműködés tényleges kiépítése a továbbfeldolgozó iparágakkal,*
- másrészt sokkal intenzívebb erőfeszítéseket kell tegyünk annak érdekében, hogy a *termelőszövetkezeti és egyéb erdőkben kitermelt faanyagokat egyre jelentősebb volumenben vonhassuk be a népgazdaság vérkeringésébe.*

Д-р Шнер Н.: МЫСЛИ О НЕКОТОРЫХ ФАКТОРАХ ПОЛИТИКИ ЛЕСОТОРГОВЛИ ЗА ПРОШЕДШИЙ ПЕРИОД

Породный состав лесной продукции Венгрии в отношении использования древесины является неблагоприятным. Растущие потребности во хвойной древесине страна могла покрыть только за счет импорта из СССР. Одной из наиболее важных задач является замена хвойного лесоматериала лиственным лесоматериалом. Однако, для этого нужно соответствующее оборудование для переработки и следует создать тесное сотрудничество между первичной деревообрабатывающей промышленностью и отраслями промышленности дальнейшей переработки.

Dr. Sner, N.: THINKING ON SOME FACTORS OF THE TIMBER TRADE POLICY OF THE LAST PERIOD

The species composition of wood production is unfavorable from the viewpoint of utilization in Hungary. The increasing demand has been covered mainly by import from the U. S. S. R. One of the most important tasks is to substitute native hardwood products for that of softwood. For this reason suitable processing facilities are needed and a close collaboration has to be established between the primary wood industry and reprocessing industries.

634.0.935 Populus, Salix

Polner
Antal

GYAKORLATI GONDJAINK A NYÁR ÉS A FŰZ TERMESZTÉSÉBEN

A MÉM 1973-ban elrendelte a nyárasok országos számbavételét (lásd AZ ERDŐ 1974. évi 8. számában Horváth István és dr. Járó Zoltán cikkét). A felvétel a szegedi Állami Erdőrendezőség területén is megtörtént, s eredményeit bevezetésként összehasonlítom az országos adatokkal, rámutatva ezzel a térség nyárfatermesztési fontosságára.

Eszerint:

koNy	4,2 ezer ha, az országos terület	15 ⁰ / ₀ -a
óNy	10,3 ezer ha, az országos terület	17 ⁰ / ₀ -a
olNy	7,3 ezer ha, az országos terület	21 ⁰ / ₀ -a
eNy	0,3 ezer ha, az országos terület	10 ⁰ / ₀ -a
fr—szNy	11,5 ezer ha, az országos terület	57 ⁰ / ₀ -a
ftNy	1,1 ezer ha, az országos terület	24 ⁰ / ₀ -a
Összesen	34,7 ezer ha, az országos terület	22 ⁰ / ₀ -a

A 34,7 ezer ha nyárterület az egész erdőterületünknek — amely 142,1 ezer ha — a 24,5⁰/₀-a. Nyárállományaink élőfakészlete az erdőrendezőség egész területére vonatkozóan 3004 ezer m³, mely az országos nyár élőfakészlet 19⁰/₀-a, azaz 1/5-e.

A nyártermesztés gyakorlati tevékenységének napjainkban is nagy a lendülete az utóbbi évek nyártermesztéssel kapcsolatban megjelent központi rendelkezései folytán. Hogy csak a fontosabbakat említssem: a cellulóznyár telepítés alaprendelete, mely fajtákhoz, termőhelyhez, termőhelyvizsgálathoz és hálózathoz kötötte a nyártelepítések tervezését és kivitelezését, a későbbi rendelkezés, mely ezt kiegészítette, a nyár és fűz szaporítóanyag ellátással kapcsolatos rendelet, mely az országos ellátás teljes korszerű biztosítását, feltételeit rögzítette, az erdőművelés elszámolásának egységáras rendszere, majd annak kibővítése és később valamennyi erdőgazdálkodó szektor felé való teljes alkalmazásának kiterjesztése, később a cellulóznyártelepítési területek erdőművelési ágú területté történő nyilvánításának rendelete.

Az elért eredmények mellett a nyártelepítésekben bekövetkezett fiaskókról is szólnom kell. Az országos felvételek során is jelentős olyan terület jelentkezett, ahol a nyártermesztési törekvés felesleges, illetve helytelen volt. A végrehajtás, a tevékenység során elkerülhetetlenek a hibák, alig képzelhető el az, hogy minden a legjobban sikerüljön. Megítélésem szerint a sikertelen nyártelepítések legalább 50%-a az 1966—69-es évek között keletkezett, s került nem megfelelő termőhelyre. Ekkor ugyanis sokan jórészt a gyenge mezőgazdasági üzemek megsegítésének tekintették a nyártelepítések beruházásait. Fontos gondunk ma ezért az, hogy a *termőhelyfeltárást a már kialakult szinten tartsuk* annál inkább, hogy a mezőgazdaság részéről nyárerdősítésre egyre kevésbé alkalmas termőhelyű területre számíthatunk.

További gondunk az, hogy az utóbbi másfél évtizedben nagyon felfutott, elterjedt *olasznyár*at (35 ezer ha) *kissé hátrébb soroljuk*, több természetési és felhasználási szempont miatt. Közismert, hogy a beható vizsgálatok eredményeként termőhelyigénye, rezisztenciája, fájának feldolgozási alkalmatlansága miatt növekedési intenzitása ellenére kevésbé szívesen ültetjük, mint 6—8 évvel ezelőtt.

Gondunk az, hogy a *hazai nyár előfordulásokat területmennyiségi tekintetben mindenképpen megtartsuk*, főként a homokon. Sajnos, az utóbbi másfél évtized alatt ez a kevésbé megbecsült őshonos fája alföldünknek — annak ellenére, hogy elterjedési, fennmaradási energiája igen erőteljes — a közismerten vitatható homoki fafajszemléletünk, összefüggő nagy erdősítések végzése következtében térfoglalásából sokat veszített. Hozzájárul ehhez még az is, hogy csemetenevelése igen munkaigényes, körülményes és ezért az erdőgazdaságok nem szívesen foglalkoznak vele. A jövőben feltétlenül nagyobb szerepet szánnánk ennek a fafajnak, elsősorban a fenyő és az akác mellett homokon, a tölgy mellett réti kötött talajokon és a nemesnyár, fűzek mellett a hullámterek középmagas és közép-mély fekvésű területein.

Gondunk az, hogy mind a hazai, mind a nemesnyár csemetenevelés területén a megteremtett biztonság mellett — mely természetesen különféle csemetekerti beruházásokkal járt együtt — az *eszközigényeket ne fokozzuk*, mert ez a csemetelőállítás önköltségét tovább növelné. A csemetéarak így is igen magasak, s a pár évvel ezelőtti árakhoz viszonyítva indokolatlanul sokat emelkedtek. Alig lehet mérsékelni a szuperinflációs tendenciákat!

Gondunk az, hogy mind az erdőfelújítás, mind az erdőtelepítés nyárerdősítéseihez, de már ezt megelőzően a tuskózáshoz is lehetőleg *gépsorok alakuljanak ki*. Igen szép példákat találhatunk erre. Talán legfeljettebbek ezen a téren jelen pillanatban az állami gazdaságok. Jól bevált a tuskózásnál az *Elletari gép*, lehetővé teszi a teljes talajelőkészítést, elősegítve így a jó erdősítést, majd annak gyors befejeződését, rövid átfutási idejét.

Gondunk az, hogy az erdősítést megelőző talajelőkészítéshez, az ültetéshez, majd az ápoláshoz is megfelelő *erő- és munkagépek* álljanak rendelkezésre. El-

mondhatjuk, hogy főként a mezőgazdasági nagyüzemekben, ahol a nyártermesztési terület 40%-a, tehát mintegy 16 ezer ha van, a műveléshez szükséges eszköz-ellátás nem gond. A belterjes nyártermesztés beilleszthető a mezőgazdasági tevékenységbe és a növénytermelésben alkalmazott gépek minden további nélkül jó hatásokkal használhatók ezen a területen is. Más a helyzet az erdőgazdaságoknál. A nemesnyár termesztés belterjessége itt általában elmarad a mezőgazdasági nagyüzemekben megszokott szinttől. Okai ennek általában ismertek, de a hullámtéri nemesnyár termesztéssel kapcsolatos művelési tevékenységet a folyók vízjárás ingadozása is nagymértékben zavarja, befolyásolja.

Gondunk az, hogy a nyártermesztéshez korábban megválasztott hálózatok — kivéve a cellulóznyárasokat — általában kicsit szűknek bizonyultak ahhoz, hogy az első belenyúlások idejére már hasznos anyagot adjanak. Egyenlőre nem megoldott az apríték feldolgozási lehetősége és ez, valamint az árkérdés nem teszik érdemessé a szükséges nevelővágás elvégzését, sok esetben a kitermelt vékonyabb anyag feldolgozását. Ezért a nyártermelési apadék is állandóan nő. A cellulóznyárasok nevelővágásainak elvégzése, ha papírfá méretet ad — már megéri ezt a tevékenységet.

Gondunk az, hogy míg a telepítések, erdősítések, ápolások gépesítése ma már nem jelent problémát, a mezőgazdasági üzemek nyárfatermesztésében egyre fokozottabb mértékben jelentkező fahasználatok elvégzésére való felkészülés, *fakitermelő eszközök beszerzése*, megvásárlása, üzemeltetése nem kis feladat. A legfontosabbat említeném csak, a papírfá kérgezését. Tudjuk, ma már szó sem lehet kézi erővel való végeztetéséről. Kérgező gépeknek a beszerzése pedig egyenlőre nehézkes. Ismeretes ugyanakkor, hogy a nyárprogramban előrejelzett, 8—10 év múlva kitermelésre kerülő nyárfatömegnek — mely a mai nyártermelésnek országosan várhatóan a duplája, térségünkben pedig várhatóan a háromszorosa — mintegy 30—35%-a papírfá lesz! Az ugrásszerű termelésnövekedés elsősorban a termelőszövetkezetek és állami gazdaságok területén fog jelentkezni. Ha nem is minden nyártermesztéssel foglalkozó gazdaság látja el majd magát kérgezéggel, valószínűleg jóval többre lesz szükség, mint ma.

Gondunk az, hogy a kitermelés után a *nyárfát az iparhoz eljuttassuk*. Az eljuttatás erősen gépигényes. Nagyobb mennyiségben lesznek szükségessé a rakodó- és szállítógépek. Kérdés, hogy a mezőgazdasági nagyüzemek, akkor amikor az igény konkrétan jelentkezik, anyagi eszközökkel — vásárlási lehetőséggel — rendelkeznek-e majd? — A nyártelepítésekben ma képződő nyereség fejlesztési hányada addigra már valószínűleg más eszközök beszerzésére fordítódik. Ezért célszerűnek látszik esetleg annak a kérdésnek a felvetése, hogy a kitermelési program biztosítása érdekében nem volna-e helyes a gép- és eszközbeszerzéseknek egy részét központi alapról, esetleg célcsoportos beruházásból fedezni.

Gondunk az, hogy a várhatóan ugrásszerűen megnövekedő nyárkitermelési fatömeg valóban kitermelésre kerüljön a mezőgazdasági nagyüzemek területén és valóban *bekerüljön a gazdasági vérkeringésbe*.

Gondunk az, s e széles körű szakmai közvélemény elé tartozónak érzem annak hangoztatását, hogy nyárfatermesztésünkben nagy hibát jelent és okoz a *hullámterek lefolyósvájára vonatkozó rendelet*. Egyre gyarapodik, szaporodik az optimális nyártermőhelyeknek a termesztésből való kiesése és leromlott, értéktelen hullámtéri bozótosokká alakulása. Felújíthatnunk ugyanis ezeket a területeket nem szabad, a természet ennek ellenére elvégzi a felújítást, értéktelen porondfűz bozótokat hozva létre. Értékes területrészeket veszünk el ily módon a nyártermesztésünkben. A kérdés rendezése azért is időszerű, mivel a mezőgazdasági földek racionális hasznosításának tervezése során a gazdaságok erdőtelepítésre irányozták elő mindazokat a hullámtéri területeket, amelyeken ma

mezőgazdasági termelés folyik ugyan, de a termelés bizonytalan. A mezőgazdaság ezt a bizonytalanságot mostanáig vállalta, azonban a védett területeken a fejlett agrotechnikával egyre növeli a terméshozamot és a kockázatot így tovább nem vállalja. A Dél-Alföldön gyakorlatilag minden folyónk hullámtére alkalmas a magassági fekvéstől függően nemesnyárasok nevelésére, a térségben erőinket a hullámtéri erdőtelepítésekre, nyárerdő telepítésekre kell koncentrálnunk.

Ezeknek a gondoknak a közreadása remélem, hogy olyan visszhangra talál, mely hozzásegít valamennyiünket a nyárprogram hátralévő részének sikeres végrehajtásához.

Полнер А.: ЗАБОТЫ В ПРАКТИКЕ ВЫРАЩИВАНИЯ ТОПОЛЕЙ И ИВЫ

Южная часть Большой Венгерской равнины является одним из значительных районов выращивания тополей; здесь находится круглым числом одна четверть всех тополиных насаждений страны. Однако, наряду с достижениями, приходится преодолевать многочисленные затруднения. Так, большую заботу представляет собой отнесение разведения насаждений тополя итальянского, сохранение площадей отечественных тополей. Заботу представляют собой повышение расходов по выращиванию тополиных саженцев и соответствующая механизация работ по лесоразведению. Заботы задаются обеспечением лесозаготовки, заготовки леса и перевозки леса, вскоре наступающих большим количеством древесины в результате крупных лесоразведений последних лет. Дальнейшему лесоразведению на поймах сильно мешает сопротивление органов водного хозяйства.

Polner, A.: PRACTICAL PROBLEMS OF POPLAR AND WILLOW PRODUCTION

The southern part of the Great Plain is one of the most important areas of growing poplars in Hungary. One fourth of the poplar plantations can be found here. Besides the results being achieved several problems have still to be solved. It is a problem, for example, to supplant the Italian poplar plantations and to maintain the area of native poplars. The increase of the costs of propagating material production and the adequate mechanization of plantings are also causing problems. The logging is also imposing worries because of the ripened results of large-scale plantings made during the past years. The future planting on flood plains is to be hampered by the water management agencies.

A csemetekerti munkák gépesítése dr. H. P. Lang szerint (ALLG. FORSTZEITUNG 1975. 1.) az eddigi ütemben tovább folytatódik. A csemetekerti üzem koncentrálódása fokozódik és az egyes kertek nagysága nő. A munkabér költségek növekedése kényszeríti ki a gépesítést és csupán a számára kedvező körülményeket teremtő nagykiterjedésű és jó talajú kertek állhatják a versenyt. Az utóbbi években erősen növekvő költségek és a részbeni munkaerőhiány számos üzemet kényszerített olyan mértékű gépesítésre, amellyel minden munka kedvezőtlen időjárási viszonyok mellett is időben elvégezhető, nagy tömegű csemete rövid idő alatt kiszállítható. Ez bizonyos túlgépesítést jelent, amely mellett normális években az egyes gépeket csak kisebb mértékben lehet kihasználni, amit egyébként a kertekben alig kiküszöbölhető idényszerűség is magával hoz.

Újabb gépeket hoz a burkoltgyökerű csemete termelésére való átállás. Egyes fajok esetében és bizonyos mértékig ez közép-európai viszonyok között is el fog terjedni. Az elterjedés gátját egy korábbi közlésében (ALLG. FORSTZEITUNG 1973. 6.) főleg az így kiültetett kevesebb számú csemete erősebb vadveszélyeztetettségében, kisebb csemeték esetében az erős gaznyomás, nagyobbakéban a kiszállítási költségek aránytalan növekedésében látja.

Ezeket túl is sürgetően szükségesnek látja egyes gépek továbbfejlesztését. A vetés fokozottabb ápolását a talajfertőtlenítés és vegyszeres gyomirtás jelentősen megkönnyítheti. A kiemelés, számlálást, kötegelést teljesen gépesítő szerkezet kialakítása nem okozhat technikai problémát, alkalmazása azonban szigorúan válogatott iskolázási anyagot és tágabb hálózathoz, de szabályos iskolázást követel. Ez természetesen nagyobb helyigénnyel jár, ami Közép-Európában általában nem áll korlátlanul rendelkezésre. Ezek a gépek — amennyiben kisebb átalakítással nem vehetők át kézen a mezőgazdaságtól — igen drágák és áruk a mezőgazdaságiakéhoz viszonyítva még inkább nő.

(Ref.: Jérôme R.)